

VYTAUTAS MAGNUS
UNIVERSITY

Faculty of Social Sciences

III INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
CONFERENCE

MODERNIZATION
OF THE EDUCATIONAL
S Y S T E M:
WORLD TRENDS
AND NATIONAL
PECULIARITIES

February
21th, 2020

KAUNAS
Lithuania

ORAL HISTORY IN CONTEMPORARY STUDIES**Robak I. Yu., Alkov V. A.**History of one family within the history of Europe:
the robaks genus through the lens of family stories ..... 40**Фарина А. С., Курчаба О. Є., Галан О. М.**

«Усна історія» у викладанні суспільних дисциплін..... 44

ISSUES OF ARCHAEOLOGY AND ANCIENT HISTORY**Орехова С. Є.**Візуалізація давньої історії України
на тлі поштових марок ..... 48**Присяжнюк О. М.**Збереження старожитностей Єгипту та становлення
Каїрського музею ..... 52**ISSUES OF WORLD HISTORY****Rozovyk O. D.**

The position of the Assyrian peasants in the Ukrainian SSR (1920s) 57

TOPICAL ISSUES OF SOCIOLOGY**Кудринська Г. І., Лапан Т. Д.**Соціальна солідарність як невід’ємна детермінанта взаємодії
в умовах воєнного конфлікту ..... 60**Iakovenko A. K., Iakovenko Iu. I., Tashchenko A. Iu.**Status consistency and attitudes of Ukrainian
youth towards education ..... 65**TOPICAL ISSUES OF POLITOLOGY****Шабанов М. О.**Політична аналітика як інструмент загальної діагностики
соціально-політичної реальності 70

Література:

1. Гонцарюк І. В., Рипела Д. В. Каталог поштових марок України (1918–2017). Братислава. DIVARI. 2107. 416 с.
2. Мозолевський Б. М. Скіфський степ. К.: Наук. Думка. 1983. 200 с.
3. Суботін Л. У сяйві скіфського золота. *Пошта і філателія України*. 1999. № 3. С. 22-23.

Присяжнюк О. М.,

кандидат історичних наук,

*доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
м. Одеса, Україна*

ЗБЕРЕЖЕННЯ СТАРОЖИТНОСТЕЙ ЄГИПТУ ТА СТАНОВЛЕННЯ КАЇРСЬКОГО МУЗЕЮ

Зародком майбутнього Каїрського музею стала так звана Служба старожитностей Єгипту, організована єгипетським урядом ще у 1835 році. Головною метою її було обмежити злодійське беззаконня, що панувало в місцях археологічних розкопок. Розграбування могил, що процвітало тисячоліття тому, стало справжньою проблемою в ХІХ столітті. Нерідко траплялося, що перш ніж археологи наближалися до гробниці, місцеві жителі вже щосили продавали статуетки та коштовності з неї на антикварних ринках. Виникнення Служби старожитностей поклало початок впорядкуванню як ходу розкопок, так і зберігання знайдених предметів. У 1835 році Мухаммед Алі-паша, щоб припинити розкрадання культурних цінностей Єгипту, видав указ про створення Служби старожитностей та про утворення сховища старожитностей, керівником якого став Юсіф Зіа [4].

У 1848 році хедів Єгипту в каїрському регіоні Азбакія влаштував перше сховище давньоєгипетських цінностей, яке, на жаль, не один раз було розграбовано. У 1851 році під час правління Аббаса І артефакти перевезли з Азбакії в Цитадель Салах ад-Діна.

Однак перша колекція давньоєгипетських артефактів була подарована пашею Саїдом австрійському ерцгерцогу Максиміліану під час його візиту до Єгипту у 1855 р.

Проте справжнє народження Каїрського музею пов'язане з ім'ям іноземця – французького єгиптолога Огюста Марієтта. Для складання колекції в дар французькому імператору Наполеону III (1852-1870), який також збирався відвідати Єгипет, в Каїр у 1858 році був запрошений 37-річний співробітник Лувру Франсуа Огюст Фердінан Марієтт, який вже займався розкопками в Єгипті: у 1851 році він відкрив храм бога Серапіса в Мемфісі. Марієтт був з 1849 р. співробітником єгипетського відділу Лувру, а у 1850 році він був направлений до Єгипту для придбання давніх рукописів, але замість цього зайнявся розкопками.

Опинившись в Єгипті, він став свідком планомірного розкрадання археологічних знахідок. Всі численні приїжджі – туристи, вчені, любителі старовини – прагнули придбати яку-небудь старовину; в кращому разі – для музеїв на своїй батьківщині, в гіршому – для особистих колекцій. Такий гігантський попит негайно породив відповідну пропозицію. Служба старожитностей Єгипту була не в змозі контролювати роботу чорних ринків, де продавалися часом дорогоцінні пам'ятники, яких назавжди позбавлявся Єгипет. Окрім прямої кримінальності, єгипетська наука страждала від відсутності твердої юридичної бази. Пам'ятники не тільки крали – їх відкрито вивозили. Марієтт розгорнув широкі дослідження в Абідосі, Дендері, Ідфу, Карнаці, Медумі, Саккарі, Танісе, Фівах. Візит Наполеона III не відбувся, і зібрані художні цінності стали основою нинішнього Каїрського музею [2, с. 46], першим директором якого й став Марієтт, який так багато зробив для збереження культурної спадщини Єгипту.

За дорученням паші Саїда Марієтт заснував і в 1858 році очолив оновлену Службу старожитностей та музеїв. Коли Служба старожитностей Єгипту під керівництвом Марієтта набула офіційного статусу, а сам Марієтт був призначений її директором, йому вдалося отримати для зберігання стародавніх цінностей країни кілька приміщень в Булаці, в той час – передмісті, а в даний час одному з районів Каїра. При Марієтті був повністю розкопаний Великий сфінкс і в Саккарі знайдена гробниця з розписаною стіною, яка представила повну картину життя в Єгипті періоду Стародавнього царства (XXVII – XXII ст. до н.е.). У 1863 році

відкрився музей в Булаці з видом на Ніл. Тоді ж хедів Ісмаїл схвалив ідею будівництва великого музею, яку через фінансові труднощі довелося відкласти, тому Марієтту дозволили збільшити площу Булацького музею для нових артефактів. Після повені у 1878 році багато експонатів були пошкоджені, частина їх вкрадена, втрачені археологічні записи, малюнки Марієтта. Булацький музей закрили для відновлювальних робіт до 1881 року. Після смерті Марієтта у 1881 році [3, с. 191-196] його тіло було поховано у дворі музею. Коли у 1891 році музей був перенесений в Ель-Гізу, в той час – передмістя, а зараз – один з міст-супутників Каїра, останки Марієтта були перепоховані. В останній раз це відбулося у 1902 році у зв'язку з відкриттям нинішнього будинку Музею, що розташований на площі Тахрір.

На місце Марієтта був запрошений інший французький археолог – Гастон Каміль Шарль Масперо. У 1869 році, у віці 23 років, він почав вивчати давньоєгипетську мову, а вже у 1874 р. став професором Колеж-де-Франс. У листопаді 1880 р. Масперо був направлений в якості глави французької археологічної місії в Єгипет, де продовжив активні пошуки раритетів. У 1881 р. місія була перетворена на Інститут східної археології, засновником якого по праву вважається Масперо. Місцем перебування Інституту став Каїр. Як і його попередник, Масперо прикладав величезні зусилля для збереження давньоєгипетських пам'яток, в тому числі припиняючи нелегальну торгівлю антикваріатом. В результаті розкопок під керівництвом Масперо був відкритий тайник з муміями фараонів XVII – XXII династій (XVII – VIII ст. до н.е.) в Дейр-ель-Бахарі, «Тексти пірамід» – магичні формули, гімни богам, уривки міфів на внутрішніх стінах пірамід V і VI династій (XV – XXII ст. до н.е.) в Саккарі, гробниці в Дахшурі, Медумі. При ньому почалося розчищення й реставрація храмів у Карнаці та Луксорі.

Масперо очолював Службу старожитностей і музей у 1881-1886 та у 1899-1914 рр. Саме він поклав початок виданню Генерального каталогу Каїрського музею [3, с. 209-212]. Розкопки в Єгипті при Масперо набули регулярний характер, а їх ареал розширився до Нубії. У 1891 році за наказом Ісмаїла-паші експонати були перевезені і до закінчення будівництва нового музею залишалися в крилі його палацу в Гізі.

У 1894 році визначилися з місцем будівництва нового музею і було оголошено про конкурс на кращий архітектурний проект з

призовим фондом в 1000 єгипетських фунтів. У конкурсі брали участь від 80 до 116 дизайнерських проєктів, більшість з яких наслідували давньоєгипетській архітектури храмів або пірамід, але вважалися дорогими. У 1895 році перемогу в конкурсі присудили французькому архітекторові Марселю Дюрнону за його проєкт будівлі в стилі неокласичного боз-ара. Органічну і просту будівлю з фасаду прикрашено двома колонами іонічного ордера та двома грецькими скульптурами жінок, які уособлюють Верхній та Нижній Єгипет. Портал парадного входу доповнений головою богині Хатхор.

Перший камінь у фундамент майбутнього музею заклали 1 квітня 1897 року і будівництво почалося в 1898 році під керівництвом італійської компанії Guiseppe Garozzo & Francesco Zaffrani. Близькість до річки Ніл пов'язувала новий музей зі своїми попередниками – музеями в Булці і Гізі, а також допомагала транспортувати будівельні матеріали і нові артефакти. У 1900 році в європейському кварталі Ісмаїл'я (названого на честь хедіва Ісмаїла, пізніше перейменованого в площу Тахрір) в центрі Каїра був завершений двоповерховий Єгипетський музей, куди були передані артефакти у 5000 ящиках.

15 листопада 1902 року відбулося офіційне відкриття музею в присутності хедіва Аббаса II, членів королівської сім'ї, єгипетських міністрів, генералів, іноземних дипломатів, підприємців, місцевої еліти та директора музею Гастона Масперо. До 1950 року у керівництві музею стояли іноземні фахівці. Першим єгипетським директором став Махмуд Хамза. У 1902 році, крім переїзду колекції в нову будівлю, була заснована також Бібліотека Музею, яка в наші дні є одним з найбільших в світі сховищ різного роду видань з єгиптології.

До теперішнього часу експозиція Каїрського музею налічує близько 120 тис. предметів, які розміщені на двох поверхах в 56 залах загальною площею близько 15 тис. кв. м. Насиченість приміщень предметами відповідає естетичному почуттю древніх єгиптян. Ще більше 30 тис. одиниць зберігання знаходяться в запасниках музею [1, с. 7-8].

І сьогодні експонати розташовані за принципом, запропонованим Масперо, що розташовував їх у новій будівлі музею: на першому поверсі – в хронологічному порядку, на другому – по типології. Деякі предмети музею, в результаті

постійного збільшення його колекції, були передані в інші музеї Єгипту: Асуанський, Луксорський та інші [1, с. 12-13].

Література:

1. Аккомаццо Л. *Сокровища Єгипта: Иллюстрированный путеводитель по Египетскому музею в Каире*. М.: Мир книг, 2001. 236 с.
2. Густерин П. В. Египетский музей. История создания. *Мир музея*. 2011. № 6. С. 46-47.
3. Томсинов В.А. *Краткая история египтологии*. М.: Зерцало; Вече, 2004. 321 с.
4. The 8th International Congress of Egyptology. Part 2. [Електронний ресурс] URL: http://www.guardians.net/sca/congress2000/congress_2000_pt2.htm (дата звернення: 15.02.2020).